

CATALONIA OG FØRO

– HVØR SÍN KÓS, HVØR

Stjórnin í Spania nýtir jura og harðskap til at steðga politiskum ynskjum. Tað er legalitetur móti legitimiteti. Úrslitið síggja vit nú. Tey hava nógv at læra av okkum

Sjúður Skaale

Í dag skal eg, saman við øðrum fólkatingspolitikarum, á fund við catalanska uttanríkisráðharran, Raul Romeva. Seinni er so samráð við danska uttanríkisráðharran um stöðuna í Catalonia.

Hví nýta orku til hetta? spyrja fólk. Viðkemur tað okkum?

Ja, tað ger tað! Catalanar eru ein tjóð sum ikki hevur sín egna stat – júst sum føroyingar. Vit kunnu læra av teimum – men bæði Spania og Catalonia kunnu eisini læra nógv av, hvussu vit hava skipað okkum.

Men fyrst eitt sindur um, hví stöðan er blivin so álvarsom í Catalonia.

Fráboðað morð

Á fyrstu síðu í "Søgan um eitt fráboðað morð" letur Gabriel García Marques ikki lesaran vera í iva um, hvat fer at henda á síðstu síðu:

Hvúðspersónurin verður dripin!

Og tað er ikki bara lesarin, sum veit tað – tað gera øll fólkin í søguni eisini. Eingin ynskir tað. Men kortini hendir tað. Lagnan er sum eitt bilur, sum koyrir við fullari ferð móti eggini. Nógv kunnu steðga bilinum – men orsakað av sterkum sosialum reglum um atferð, ger eingin tað. Ein hending hevur aðra við sær, sum var tað náttúrunnar gongd.

Eg havi verið nógv í Catalonia farnu árin, og tað, sum nú hendir, leiðir tankarnar til søguna hjá Marques: Hetta er søgan um ein fráboðaðan sorgarleik!

Aktuella søgan byrjar í 2010, tá spanski grundlógardómstólurin setti úr gildi stórar partar av teirri stjórnarskipan, catalanar fingu í 2006.

Nationalistiski spanski flokkurin Partido Popular (PP) var hart ímóti at catalanar fingu økt sjálv-ræði, og legði straks í 2006 nýggju stjórnarskipanina fyri grundlógardómstólin.

28. juni 2010 fall so avgerðin: Við fyra atkvøðum fyri og tveimum

ímóti gjørdi dómstólurin av, at 41 greinar í stjórnarskipanin antin skuldi strikast ella broytast. Sumbolski týðningurin av hesum var í veruleikanum størri enn tann juridiski – og tað, sum sveið mest, vóru boðini til catalanar um, at teir ikki longur kundu kalla seg eina tjóð.

Mong kendu seg eyðmýkt, og frá hesum degi fingur loysingarflokkarnir av álvara vind í seglini. Tað, sum síðani er hent, hevur verið so sjálvsagt, at tað næstan hevur verið ræðandi. Øll hava vitað, at tað fór at endað við júst teirri stöðu, tey nú standa í. Alt bleiv fráboðað í 2010.

Vandamikil logikkur

Alment vil eingin siga, at tey hava ynskt hetta, men logikkurin í politiska spælinum hevur verið, at sponsku nationalistarnir (PP) eru vorðnir sterkari, jú meira kontantur retorikkurin hevur verið móttvegis catalansku nationalistunum.

Hinumegin er catalansku nationalistarnir vorðnir sterkari, jú meira reystir teir hava staðið móttvegis stjórnini í Madrid. Undirtøkan fyri catalanskari loysing er eftir sjei árum farin frá 10 til yvir 40 %. Og nú kanska meira enn tað.

Alment snýr stríðið seg um ásetingarnar í sponsku grundlógini øðrumegin, og búskaparligt og politiskt sjálvræði hinumegin. Men í stöðugt størri mun er talan um einfaldan samleikapolitikk. Ein nationalisma móti hinari. Ein søgulig forteljing móti hinari. Ein mál móti hinum. Eitt flagg móti hinum.

Tá eitt stríð fær hesi eyðkenni, er tað lívshættisligt. Tað kann breiða seg sum eldur. Serliga í einum landi, sum framvegis ikki er komið úr skugganum av tí einaræði, sum vardi heilt til 1975.

Men hví kravdi PP, at grundlógardómstólurin skuldi greiða catalansku stjórnarskipanina við fin-kambi fyri at finna ósamsvar við sponsku grundlógina?

Tað bleiv hon, tí PP hevur mis-skilt, hvat fær eitt demokratiskt land at hanga saman.

Spanski forsætisráðharrin, Mariano Rajoy, vísir aftur og aftur til grundlógina. Hana heldur hann seg til, tí hon gevur honum lógarheimild – legalitet – til tann harða politikkin.